

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

ILUSTROVANÁ POP UP KNIHA
VE SPOLUPRÁCI S FIRMOU REUS

PRINCEZNA Z KAPRADÍ

Jana Vobořilová

Plzeň 2016

Západočeská Univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Ilustrace a grafika

Specializace Komiks a ilustrace pro děti

Bakalářská práce

**ILUSTROVANÁ POP UP KNIHA
VE SPOLUPRÁCI S FIRMOU REUS**

PRINCEZNA Z KAPRADÍ

Jana Vobořilová

Vedoucí práce: Doc. Barbara Šalamounová, M.A.
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2016

.....

podpis autora

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní doc. M. A. Barbaře Šalamounové za odborné vedení, vstřícnost a cenné připomínky. Panu Jiřímu Světlíkovi děkuji za rady z oblasti typografie, paní MgA. Mgr. Petře Soukupové vděčím za pomoc s realizací vazby. Dále bych chtěla vyjádřit velké díky mé rodině a blízkým, kteří mě podporovali po celou dobu tvorby.

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	6
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY	11
3. CÍL PRÁCE	14
4. PROCES PŘÍPRAVY	15
5. PROCES TVORBY	17
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA	19
7. POPIS DÍLA	22
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	24
9. SILNÉ STRÁNKY	25
10. SLABÉ STRÁNKY	26
11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	27
A) Knižní a periodická literatura	27
B) Internetové zdroje	28
12. RESUMÉ	29
13. SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH.....	30

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Můj příběh bych začala klasicky. Jako většina ostatních dětí, i já jsem v dětství milovala kreslení. Kreslila jsem všude, kde jsem mohla a věnovala této zálibě většinu svého volného času. Soustředila jsem se hlavně na zvířata a tvořila vlastní malé encyklopedie i příběhy celých zvířecích rodin. V první třídě jsem začala chodit do místní ZUŠ, kde jsem dále své nadání rozvíjela. Zdejší paní učitelky, z nichž většina vystudovala vysoké umělecké školy, mi poskytly odborné vedení. Od nich také poprvé zaznělo doporučení ke studiu na vysoké umělecké škole. V posledním ročníku ZUŠ mi paní učitelka, která tam tehdy učila, velmi pomohla s přípravami na přijímací zkoušky.

Přijetím na tuto fakultu se mi splnil můj dávný sen tvořit knihy pro děti. Už delší dobu jsem si uvědomovala, jak je důležité, aby děti hodně četly. Zvláště v dnešní době plné počítačů, tabletů a chytrých telefonů.

V prvním semestru na naší fakultě jsme měli jako hlavní úkol ilustrace na téma Řeka a město, přičemž šlo zejména o život kolem řeky. Toto zadání mi velmi sedlo. Zamilovala jsem si Plzeň a její přírodu a zároveň jsem v sobě objevila schopnost tvořit v plenéru, ale i dotvářet si realitu podle svých představ. Také jsem v sobě objevila zálibu v kreslení detailů a to i za použití velkého formátu obrázku.

Druhý semestr jsme tvořili autorskou knihu o barvách. Vymýšlení textu pro mě představovalo opravdovou zkoušku. Dalo mi to však cenné zkušenosti a vědomí, že vytvořit „celou svou“ knihu není nemožné. Vybrala jsem si

techniku kresby pastelkami, která je mi blízká už od dětství a věřím, že všem dětem. Je to víceméně první technika, kterou si vyzkouší každé dítě. Pastelky jsou s dětmi spjaté a věřím, že děti milují jak kreslení s nimi, tak prohlížení si obrázků, které někdo jiný nakreslil pastelkami. Mají možná pocit, že by to také zvládly, je to určitým způsobem přiblížení se dětskému světu. Navíc mi tato technika vyhovuje, protože se mohu věnovat svým oblíbeným detailům. V průběhu studia jsem měla možnost si vyzkoušet různé techniky a nakonec jsem si vždy uvědomila, že mi nejvíc sedí právě techniky, u kterých je možné pracovat s detaily. Všimla jsem si toho například i na předmětu Figurální kresba s panem prof. Borisem Jirků. Nejdřív jsem samozřejmě používala uhel, ale poté, co jsem se trochu rozkreslila a i pan Jirků nám „dovolil“ používat barvy, zkoušela jsem akrylové barvy. Záhy jsem však přešla na techniku kresby mastnými pastely. Uvědomila jsem si, že pastely na takto velkém formátu fungují víceméně jako pastelky na formátu daleko menším a kresba s nimi mě začala opravdu bavit. Dlouhou dobu byla figurální kresba můj nejoblíbenější předmět. Možná i proto, že jsem se při kreslení (jakkoliv netradičně barevném či strukturovaném) mohla držet jasně dané skutečnosti. Z této zkušenosti a mnohých jiných vychází má orientace na více realistickou ilustraci. Do budoucna bych se chtěla naučit i více experimentovat a obrázky stylizovat.

Třetí semestr byly na programu úplně jiné věci než ilustrace nebo komiks, neboť jsme se věnovali přípravám na Plzeň 2015 a slavnostnímu zahájení na naší fakultě. Zhotovovali jsme tajemné dveře do cizích světů, které byly spíše mělkými šatními skříněmi. Každý do skříně umístil svou představu o tom, co by tam návštěvník mohl potkat, až je otevře. Tento úkol byl pro mě

obzvláště těžký, protože mám ráda malé formáty a detaily, jak už jsem zmiňovala výše. Naučila jsem se však přemýšlet více o prostoru a více trojrozměrně. Opět se potvrdil můj smysl pro dětskou hravost. Svou skříň jsem totiž pojala jako vchod do jeskyně s pokladem, který svítil a ve kterém byly ukryty čokoládové peníze. Stvořila jsem něco, co bych jako dítě určitě milovala. Snažím se takto přistupovat ke všemu, co tvořím. Líbilo by se to dětem? Byla by to zábava pro mě samotnou o víc než deset let mladší?

Ve čtvrtém semestru přišlo zásadní téma v rámci mého studia. Měli jsme za úkol vytvořit ilustrovanou pop up knihu na volitelný text. V hodinách s paní docentkou Šalamounovou jsme se učili jednotlivé pop up prvky, nejprve na jednoduchých maketách, pohlednicích a přáních a později jsme vymýšleli vlastní použití v kontextu našich vybraných textů. Zvolila jsem báseň Štědrý den z Kytice od K. J. Erbena. Erbenovy balady jsou svou epičností pro pop up zpracování velice vhodné a i na klasickou ilustraci vděčné. Tím, že je většina balady situovaná do období Vánoc a píše se v ní o záplavách sněhu, je vlastně předem trochu dána určitá jednoduchost a čistota ilustrací. Na mém obrázkovém sněhu pak dobře vynikly pop up prvky. Snažila jsem se jimi oživit text a přiblížit ho všem věkovým kategoriím, hlavně dětem. Měli jsme zadané, jaké prvky máme použít, kromě toho jsme ovšem mohli dodat i vlastní. Na těch jsem si nejvíce vyhrála. Sbírala jsem inspiraci v knihách i na internetu, spojovala různé prvky do sebe. I následný akt lepení a vystřihování prvků do knihy, tedy poslední fáze tvorby, byla pro mě zábavou. Vždy jsem měla velkou radost, když mi nějaký neobyčejný prvek začal fungovat a představovala jsem si budoucí čtenáře a doufala, že se budou bavit aspoň z poloviny tak, jako já.

Tato kniha se umístila v soutěži o Nejkrásnější českou knihu roku, což mě opravdu potěšilo a utvrdilo v tom, že jsem ve své tvorbě zvolila správnou cestu. Navíc mě velmi zasáhlo to, že byla oceněna nevidomou výtvarnicí. Je to pro mě velká pocta. Uvědomila jsem si, že haptický dojem z pop up knihy je zřejmě silnější než jsem si myslela.

Dalo by se říci, že tvorbou této knihy začala nová etapa mého života. Dříve jsem si myslela, že mě nejvíce uchvacuje vymýšlet ilustrace k textům nebo dokonce tvořit své vlastní knihy s ilustracemi. Pop up mi však otevřel úplně novou cestu. Jistě také proto, že jsem začala tento způsob přístupu k ilustracím zkoušet na „potenciálních čtenářích“. Od začátku třetího ročníku jsem se začala se spolužačkou věnovat tvorbě workshopů s pop up prvky pro děti. První větší impuls spatřuji v pozvání na komiksový festival KOMA do Brna, jež nám zprostředkovala naše vedoucí ateliéru paní docentka Šalamounová. Jsem paní Šalamounové vděčná, že vybrala zrovna nás dvě. Tato zkušenost mi ukázala, že zvládnu vést (sama se spolužačkou) workshop a zabavit tvořením mých oblíbených prostorových prvků jak děti tak i dospělé. Také to byla úžasná příležitost vidět, jak nesmírně děti takové tvoření baví. Dalo mi to naději a chuť tvořit. Později jsem se spolužačkou vedla ještě další tři workshopy, dva v Topičově salonu v Praze a jeden jako součást Noci s Andersenem, kterou pořádala plzeňská Univerzitní knihovna. Do budoucna plánujeme v této činnosti určitě pokračovat. Já osobně bych ráda jednou učila výtvarnou výchovu v ZUŠ nebo vedla výtvarný kroužek. Minulý rok jsem měla příležitost se podílet v rámci praxe na hodinách výtvarné výchovy v plzeňské ZUŠ Bedřicha Smetany pod vedením paní učitelky Alexandry Jíšové. Zjistila jsem, že práce s dětmi je to, čemu bych se jednou chtěla věnovat. Můj

obor je k tomu ideální přípravou. Jsem opravdu šťastná, že jsem si vybrala zrovna tuto specializaci.

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY

Ovlivněná čtvrtým semestrem studia a také mou prací s dětmi v ZUŠ, nerozhodovala jsem se dlouho, co bude tématem mé bakalářské práce. Ačkoliv jsem věděla, že pop up kniha bude náročná, byla pro mě jasnou volbou. Chtěla jsem zúročit zkušenosti nabyté studiem na této fakultě a pop up kniha pro mě představovala velkou výzvu.

Téma s názvem Ilustrovaná pop up kniha jsem zvolila také proto, že studentovi nabízí celou škálu možností, jak s ním pracovat. Může si vybrat již napsanou knihu, tu ilustrovat a doplnit o prostorové prvky či může vytvořit autorskou knihu. Také je poměrně na libovůli studenta, kolik prostorových prvků do knihy umístí a kam a o jaké prvky se bude jednat. Vybrala jsem si ilustraci k již existujícímu textu, zčásti kvůli časovým možnostem a také kvůli tomu, že se mi zalíbila idea nově pojímat klasické a již známé knihy. (viz výše zmíněná Kytice)

Kniha obohacená pop up prvky se stává dějištěm nových příběhů, mnohdy přesahujících příběhů původní. Často jsou prvky odlehčením a přidanou hodnotou ke knize. Autor si musí nejspíš dát pozor na to, aby pop up neaplikoval do knihy s vážnou nebo smutnou tematikou, u které by vyvolaný úsměv mohl být nežádoucí. Ale tím, že pop up se převážně vyskytuje v knížkách pro děti, tento problém nemusíme tolik řešit. Dětská kniha má být hravá a pop up je ideální nástroj dětské hry. Může pomoci děti přivést ke čtení, pokud samy nejsou takovými čtenáři. Pop up umožňuje dětem si doopravdy čtení užít. Při čtení klasické knihy dítě zapojuje svou fantazii a text mu doplňují vhodné ilustrace, ale pop up vnáší do knihy ještě doslova „třetí rozměr“. Děti milují, když si věci mohou osahat a pokud

budou takový zážitek mít z knihy, věřím, že si i samotný text lépe zapamatují, neboť k audiovizuálnímu vjemu připojí i haptický.

Poté, co jsem se rozhodla pro téma, vybírala jsem, která kniha by pro něj tematicky byla vhodná. Měla jsem od začátku na mysli knihu pro děti, nejlépe pohádku. Věděla jsem totiž, že jako taková mně samotné bude obsahem sedět a také, že pohádky bývají hodně dějové a to je pro pop up zpracování ideální. Chtěla jsem vybrat nějakou kratší pohádku, kterou znám, ale která není tolik známá. Nakonec jsem se obrátila na svého oblíbeného autora. Karel Schulz napsal širokou škálu děl, od poetických povídek přes pohádky a legendy až k historickému románu. Vybrala jsem si jednu z jeho pohádek, jež nese název Princezna z kapradí. Zvláštní je, že za doby dětství mých rodičů byla tato pohádka pravděpodobně dost v obecném povědomí. Přitom moji vrstevníci se s ní povětšinou vůbec nesešli. Vzala jsem ji tedy s povděkem a s myšlenkou, že ji aspoň trochu přiblížím dnešním čtenářům – ideálně těm mladším.

Princezna z kapradí pracuje s pohádkovými postavami novým způsobem. I když je příběh zasazen do 16. století a objevuje se v něm nadpřirozeno, postavy jsou nám svým chováním a mluvou určitě bližší než ty z klasické pohádky. V pohádce je přítomen humor a nadsázka, promluvy postav se nesou v duchu běžné konverzace.

Stěžejní bod bych viděla v poselství, které pohádka přináší. Pojednává se v ní o tom, co znamená pravá láska. Princezna se zamiluje do prince a rozhodne se ho vysvobodit od jeho zlé nemoci. Princ nic netuší, dokonce se o princeznu ani příliš nezajímá. Jeho nemoc spočívá v tom, že mu ztvrdlo srdce a nemá nikoho rád. Na více místech v příběhu se postavy princezny

ptají, proč chce jít až na konec světa kvůli lhostejnému princovi. Ona však trvá na tom, že jej miluje, nikoho jiného nechce, a tedy udělá všechno pro to, aby byl princ zase zdravý. Zde spatřuji zásadní ponaučení, které se autor snažil předat. Princezna miluje prince kvůli tomu, že se pro to rozhodla. Miluje ho zcela bezpodmínečně, poněvadž princ její lásku neopětuje, jak už jsem psala výše. Vidíme tu tedy ideál pravé lásky, která je nesobecká a hledá prospěch milované osoby. Podle mě se Schulz snažil do knihy vložit křesťanské hodnoty, zřejmě i kvůli tomu, že sám byl věřící. Celá knížka je prosycená nadějí a odvážím se říct, že čtenář nějak tuší, že vše dobře dopadne. I přesto, že princezna musí projít celý svět a zažívá mnohdy děsivé věci. Stále však věří – a čtenář s ní – že její cesta za záchranou prince má smysl a proto se nemůže stát nic zlého.

3. CÍL PRÁCE

Můj cíl bych pojmenovala jako snahu o „renovaci“ již napsaných knih. Zapomenutých nebo málo známých. Jak už jsem psala výše, mou ideou je knihy podat úplně nově zvláště tak, aby byly přitažlivé pro dětské čtenáře. V případě Princezny z kapradí jsem měla v úmyslu přivést opět do povědomí čtenářů pozapomenuté jméno Karla Schulze. Knihu jsem chtěla pojmut co nejvíce pohádkově a snově, zároveň však použít více realistické ilustrace.

Cílem mé práce bylo vytvořit ilustrovanou knihu na klasický text, která je však neobyčejná svým zpracováním. Rozhodla jsem se do knihy umístit ty z pop up prvků, které jsou spíše pohyblivé než prostorové. Mně osobně přijdou hravější a výpravnější. Také jsem učinila toto rozhodnutí z důvodu velkého počtu stran v knize. Prostorové prvky jsou logicky náročnější na prostor a podle mě se tudíž více hodí do knihy, která obsahuje méně stran a také méně textu. Zároveň jsem měla v úmyslu vložit do knihy jednodušší prvky, které by vydržely ideálně velké množství potenciálních čtenářů. Součástí mé práce také byly přidané interaktivní prvky, které si čtenář může z knihy vytáhnout a dále s nimi pracovat, například si něco vystříhnout a vybarvit, složit si skládačku. Ve své knize jsem chtěla vyzdvihnout hmatovou stránku jako přidanou hodnotu ke klasickému vizuálnímu vnímání knih. Rozhodla jsem se proto mnoho částí ilustrací v knize vytisknout zvlášť a následně vlepít, používat mimo jiné i bavlnky a provázky a různé druhy papírů.

4. PROCES PŘÍPRAVY

Proces přípravy se započal již přemýšlením o vhodném textu, který by se dal ztvárnit jako pop up kniha. Co mě vedlo k volbě Schulzovy pohádky, jsem nastínila už výše. Pohádku jsem si ještě několikrát přečetla a přitom se rozhodovala, jak text rozdělím na obsahové celky a kolik stran z toho vyjde. Od začátku jsem o své budoucí knize přemýšlela v rámci dvojstran. Věděla jsem, že budu knihu později vázat lepenou harmonikovou vazbou, která s dvojstranami pracuje.

Během příprav jsem se také nechala ovlivňovat různými umělci i studenty z naší školy, kteří se tvorbou pop up také zabývají. Nemohu nezmínit pop up zpracování slavné knihy Malý princ, která vyšla v nedávné době. Tato publikace mi dala naději, že se pop up hodí i do knih, kde je více textu a příběh tudíž nestojí jen na obrázcích. Další velkou inspirací mi byl Petr Sís, zvláště jeho kniha, která má název Madlenka. Jedná se o krátkou knížku, je však pojata ve velkém formátu a bohatě ilustrovaná. Sís v ní netradičně pracuje s papírem, když do knihy umísťuje průhledy skrz jednotlivé stránky v podobě vyřezaných okének.

Když jsem se rozhodovala, jakou technikou knihu zpracuji, přemýšlela jsem, jestli zůstat u mnou ověřených technik nebo zkusit něco nového. Nejprve jsem namalovala několik vzorků akvarelem, ale poněvadž jsem touto technikou pojímala předchozí pop up knihu, chtělo to změnu. Vystřídala jsem ještě kresbu tuší, koláž i kresbu mastnými pastely než jsem se definitivně ustálila na kresbě pastelkami.

Přípravou na mou práci jistě bylo i pořádání pop up workshopů se spolužačkou, kde jsem zjišťovala, které pop up prvky děti nejvíc baví a které

jsou nejméně bytelné a funkční. Také jsem si tím stále připomínala postupy k jednotlivým pohyblivým mechanismům a časem je i vylepšovala. Se spolužačkou jsme také vyhotovily několik vlastních šablon a návodů.

V další fázi příprav jsem si utvořila maketu 1:1, ve které jsem nejprve řešila rozdělení textu na dvojstrany a uvnitř dvojstran. Rozhodla jsem se pro formát A4 na výšku, tudíž dvojstrany vycházely na A3. Chtěla jsem si v rámci bakalářské práce vyzkoušet práci na větším formátu, než jsem běžně zvyklá. Také jsem zamýšlela udělat pop up prvkům pořádný prostor, aby ve dvojstraně vynikly. Poté, co jsem rozdělila text, jsem se zamýšlela nad tím, jaké prvky ve své knize použiji a také kde bude nechána jen běžná ilustrace. Sledovala jsem, jaké možnosti mi nabízí text a které pasáže je vhodné rozpohybovat. Postupně jsem vytvářela makety pop up prvků a vkládala je do velké makety s textem. Časem jsem mnoho prvků pozměnila, ubrala nebo naopak přidala. Vytvořila jsem ještě jednu menší maketu, ve které sice nebyl text, ale do které byly zapracovány všechny prvky v malém provedení tak, abych jasně viděla, co po čem následuje a měla přehled o knize jako celku. K maketě jsem ještě připojila množství skic jednotlivých postav a zvířat.

Naposled jsem promyslela, jak bude vypadat obálka. Věděla jsem, že nechci udělat jen běžnou papírovou obálku, kde by se vyskytla další má detailní ilustrace nějakého momentu ze života lesní princezny. Rozhodla jsem se pro látkový obal s květinovým vzorem, který se podle mě svou měkkostí hodí jak k charakteru princezny samotné a celému příběhu, tak k jemné povaze mých ilustrací.

5. PROCES TVORBY

Pohádku jsem měla v úmyslu situovat do prostředí české přírody, poněvadž mám za to, že čtenáři bude bližší, když krajinu trochu pozná. Princeznino rodné kapradí jsem umístila do přírody Českého ráje. Princezna zde prožila nejhezčí roky svého života, na které pak později v knize vzpomíná, když sedí ve vězení střežená zlým upírem. Na Český ráj mám i já krásné vzpomínky z dětství. Je to krajina, kde by se snadno mohl odehrát takovýto kouzelný příběh, krajina snová a českému srdci milá. Navíc mě k výběru této krajiny navedl text pohádky, kde se píše, že princeznino rodné kapradí se nacházelo mezi vysokými skalami, které se usmívaly nad jeho krásou. Tady se velice nabízely známé Prachovské skály, které občas díky svému zvrásnění vypadají, jako kdyby měly obličej.

Karel Schulz napsal „moderní“, novodobou pohádku – svým tématem, ale děj paradoxně situuje do 16. století – období osmansko-habsburských válek - když ve vojákově vyprávění jmenuje sultána Solimana, jakožto skutečnou historickou postavu z doby renesance. Snažila jsem se tedy dopátrat se především, jaké oděvy se v té době v Evropě nosily, abych mohla co nejvěrněji nakreslit podobu nemocného prince a celého královského dvora. Skutečným oříškem se stalo zobrazení dobového vojenského oděvu, do kterého jsem chtěla odít vojáka Tomáše. V publikacích o historickém oblékání, ze kterých jsem čerpala, jsem nenašla ucelené poznatky o tomto problému. Vypadalo to, jako kdyby se každá vojenská družina oblékala jinak, jinak do každé bitvy a s každým novým generálem. Vzala jsem tedy od každého trochu a vojáka oblékla víceméně střídmě, nasadila mu helmu z oceli, i přesto, že se v textu Schulz zmiňuje spíše o vojenské čapce, ta mi však přišla na 16. století příliš

pokroková a tudíž jsem vojákovi chtěla obléci něco „bytelnějšího“. Oblékla jsem ho také do jakéhosi nákrčníku chránící krk, nárameníků a železné košile, přepásané. Pak krátké široké kalhoty a k nim červené punčochy. Voják takto oděný by dnes možná vzbuzoval údiv, protože jeho zjev nebyl příliš maskující, ale v 16. století bylo poměrně běžné, že se vojáci oblékali do výrazných barev.

Jednotlivé postavy v příběhu jsem kreslila částečně podle skutečných osob, mně blízkých. Myslím, že jsem díky tomu postavám dala reálnější podobu a také mně osobně se s ilustracemi jinak pracovalo. Je to podobné jako s výše zmíněnou krajinou.

Princeznu jsem nakreslila podle své nejlepší kamarádky, jejíž vizáž shodou okolností seděla na popis princezny podle Schulze. Postavu vojáka jsem nemohla kreslit podle nikoho jiného než podle svého tatínka, už jen proto, že voják princeznu vezme pod svou ochranu a chová se k ní jako pravý tatínek. Navíc si představuji, že je voják jen asi o pár let starší než můj otec. Prince jsem zpodobnila jako svého přítele, protože samozřejmě pro mě je tím nejkrásnějším princem. Navíc má k tomuto účelu vhodnou postavu i rysy v obličeji (spíše antické a pravidelné).

6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA

Celou knihu jsem kreslila pastelkami Mondeluz aquarel a Polycolor, jež mají syté a výrazné barvy. Specifikem mé tvorby je nanášení jemných vrstev a používání velké škály odstínů. Většinu ilustrací jsem si nejprve lehce předkreslila středně tvrdou tužkou a poté jsem je kolorovala pastelkami. V některých ilustracích jsem zřetelně nechala působit strukturu tahů pastelky na papíře.

Papír na kreslení jsem použila Canson Moulin de Roy 100% bavlna, hladký, přírodně bílý, který svými vlastnostmi dobře koresponduje se zvolenou technikou. Potřebovala jsem, aby papír nebyl příliš strukturovaný, protože by pak v kresbě struktura papíru vynikala a kazila by tak celistvost obrázků. Ale nesměl být ani moc hladký. Moulin de Roy byl ideální svým jemným povrchem, který pigment z pastelek dobře přijímal.

Kreslila jsem na papíry velikosti SRA3, ilustrace jsem skenovala na A3 skeneru na naší fakultě na rozlišení 600 dpi, abych s nimi mohla následně pracovat v počítači. Některé ilustrace jsem například potom dost zvětšovala. Uvědomuji si však, že by stačilo skenovat na 300 dpi, čímž by se docílila větší rychlost při práci v počítačových programech i lepší „uskladnitelnost“ souborů.

Všechny úpravy obrázků jsem provedla v programu Adobe Photoshop CS 6. V obrázcích jsem trochu zvýšila kontrast. Důraz jsem kladla na to, aby bílé plochy byly opravdu bílé a neobjevovaly se stopy po struktuře papíru a skenování. Sazbu jsem provedla v programu Adobe Indesign CS 6.

Pro text se mi zdálo vhodnější zvolit tmavě hnědou než klasickou černou, aby tak typografická stránka knihy lépe komunikovala s jemnými ilustracemi. Černá se mi zdála příliš přísná. Font jsem zvolila klasický patkový. Zarovnání na levý prapor jsem použila proto, aby text nepůsobil v obrázku jako grafický prvek – čtverec, obdélník - a nerozbíjel tak celou ilustraci. Rozdělení na dva sloupce se ukázalo jako nutné kvůli lepší čitelnosti vzhledem k velikosti formátu.

V práci s dvojstranami jsem střídala dva přístupy. Některé stránky jsem dala na spad, takže obrázek vyplňuje a zaměstnává celou stranu. Jinde jsem pro odlehčení použila bílý rám. Často ilustrace tento rám tvořily přirozeně, tím, že jsem hodně pracovala s bílými plochami a čistým prostorem.

Nechala jsem si udělat zkušební tisk v tiskárně Alfatisk, abych se ujistila, že jsem ilustrace v počítači upravila dobře. S papírem i tiskárnou jsem měla zkušenosti již z minulého roku z tvorby Štědrého dne. Minulý rok při tvorbě klauzury jsme se spolužáky pečlivě vybírali, jaký typ papíru by se hodil na pop up. Musí dobře „jezdit“ v pohyblivých mechanismech, při ohýbání a bigování se nesmí trhat anebo odhalovat bílý podklad pod vytištěným obrázkem. Po důkladném zkoumání jsme vybrali Rives tradition. Jedná se o jemně strukturovaný papír dostupný v různých odstínech bílé. Kromě Rivesu jsem použila v několika případech také papír Flora, pauzovací papír Zanders a další druhy lesklých a třpytivých papírů. Kromě typu papíru je také důležité zvolit vhodnou gramáž. U papíru Rives tradition se gramáž 250 ukázala jako ideální. V případě, že se sestavují pohyblivé prvky pouze v rámci jednotlivých kartiček (vím z vlastní zkušenosti

z workshopů s dětmi), dá se použít i menší gramáž. Zde je však vhodnější hladší papír.

Kromě gramáže 250 na tisk dvojstran a pohyblivých prvků jsem použila také gramáž 170 stejného typu papíru na podlepování a některé části ilustrací, které jsem na stránky později vlepovala.

Po vytištění všech stran následovalo vystřihování a vyřezávání pohyblivých prvků. K vyřezávání jsem používala odlamovací nůž Olfa. Za pomoci knihařské kostky jsem nabíjela dvojstrany v polovině a připravila si tenký proužek na kraji každé dvojstrany k následnému lepení. Na všechno lepení v rámci knihy jsem používala neředěné lepidlo Herkules. Skládala jsem mechanismy dovnitř stran, lepila přidané prvky, vyřezávala a vyšívala. Po dokončení jednotlivých dvojstran přišlo na řadu lepení dvojstran k sobě. Zde se ukázalo problémem srovnávání stran k sobě, aby vytvořily rovný knižní blok. Dvojstrany jsem slepila tenkým proužkem, který jsem ponechala vždy na levé straně. Nakonec jsem přilepila předsádky. Po dokončení knižního bloku jsem zhotovila desky. Nejprve jsem desky (kromě hřbetu) polepila fleecem. Samotná látka na lepenkových deskách by byla příliš tvrdá. Na připravenou látku jsem přišila látkový štítek s vyšitým titulem. Desky jsem obalila do látky, začistila vnitřek desek, vylepila vyrovnávacím papírem stejné barvy jako předsádka, nechala lisovat. Nakonec jsem knižní blok zavěsila do desek pomocí proužku oboustranné lepenky. Lepenku jsem použila proto, že knihu s pop up prvky není možné po dokončení vazby nechat lisovat (jakékoliv prostorovější prvky by se zničily). Pokud by se kniha zavěšovala do desek pomocí běžného lepidla, desky by se zkroutily.

7. POPIS DÍLA

Má bakalářská práce představuje knihu o velikosti A4, v lepené harmonikové vazbě. Je pojímána v rámci dvojstran. Obsahuje celkem 31 barevných dvojstran ilustrací, z toho 12 s pohyblivými prvky, 5 s vyřezávanými prvky, 2 s interaktivními vyjmutelnými prvky, 3 s nalepovanými prvky, 1 stranu komiksu a zbytek jsou klasické ilustrace.

Více než polovina dvojstran je celobarevných a detailně propracovaných. Ostatní strany jsem se snažila odlehčit. Za prvé tím, že jsem některé ilustrace ponechala jen v lince – zvláště tam, kde se vztahují k nějakému rychlému ději či akci. Za druhé jsem více pracovala s bílými plochami, v místech, kde budou figurovat nějaké prostorové prvky, zejména pokud se jedná o ty složitější.

Knih je vázána v lepené harmonikové vazbě. Zhotovila jsem 2 výtisky, z důvodu velkého počtu stran v knize a náročnosti na ruční zpracování. Každý z výtisků je obalen v květované látce, titul knihy je našit růžovou bavlnkou na kruhový kus bílé látky. Vybrala jsem motiv na látce, který je zároveň trochu vesnický a také lesní, protože se zde nejedná o typickou princeznu, ale jde spíše o lesní vílu. Vesnické ladění zde zastupuje princeznina stylizace do role vojákovy dcery Andulky, kterou se stává po převlečení do obyčejných šatů. Jedna kniha je proto obalena do látky, která je více lesní a jedna do látky více, dalo by se říci, rolnické. Dohromady tvoří ucelený soubor představující princeznino já.

Kniha je zavěšena v deskách tak, že zadní předsádka se volně pohybuje v kapse k tomuto účelu zhotovené. Tento způsob zavěšení knihy jsem použila proto, aby se kniha dala pohodlně rozevřít na celé dvojstrany a čtenář tak mohl manipulovat s pohyblivými prvky.

8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

V našem oboru se zabýváme tvorbou pop up knih troufám si říci nejvíce ze všech ateliérů. Byla bych ráda, kdybych mohla svým dílem přispět k rozvoji tohoto fenoménu a kdyby moje práce mohla sloužit jako inspirace pro další studenty.

Myslím, že jsem v rámci své knihy uplatnila nejen znalosti z hodin v rámci ateliéru, ale že jsem do ní vnesla vlastní iniciativu. Kromě prvků, naučených ve škole, jsem do knihy umístila také prvky zcela nové. Jedná se zaprvé o pop up mechanismy podle návodů nalezených na internetu a mnou upravených, za druhé jsou to prvky mnou vymyšlené. Takové prvky se většinou skládají z dvou nebo více již známých mechanismů spojených do sebe. Věřím, že tento způsob tvorby otevírá novou cestu rovněž pro další studenty. Pokaždé se mohou inspirovat již existujícím mechanismem či mechanismy a tvořit za jejich pomoci své vlastní.

Kniha mi připadá inovativní také díky použití provázků a nití namísto papírových patentů a mechanismů v rámci pohyblivých prvků. Věřím, že takto zhotovené prvky vydrží déle a je to tudíž jedna z cest, jakou by se mohlo tvoření dalších pop up knih ubírat.

9. SILNÉ STRÁNKY

Silné stránky se těžce hodnotí ze strany autora daného díla. Mohu jen doufat, že to, co mně samotné připadá na knize nejlepší a nejpřitažlivější, bude stejným způsobem bavit i někoho jiného. Snad také v knize ocení něco, co by mě vyzdvihnout nenapadlo.

Podle mě je kniha příjemná zejména na dotek. Čtenáře nejprve jistě upoutá měkká látková vazba s vyšitým titulem. Kniha je vytištěná na strukturovaném papíře, části ilustrací jsem do stran dolepovala zvlášť a navíc jsem používala bavlnky a provázky spolu s různými druhy papírů včetně pauzovacího. Vytvořila jsem tak nový podnět pro čtenářovy smysly. Jako největší lákadlo bych samozřejmě označila pohyblivé prvky, které čtenář doufám s radostí využije – zatahá za ně, povysune, pootočí, odkryje - a obohatí tím samotnou četbu.

Ilustrace jsou dle mého také příjemné na pohled, zvláště díky tomu, jak kresba pastelkou dobře koresponduje se strukturovaným papírem, který je lehce zažloutlý.

10. SLABÉ STRÁNKY

Slabou stránku mé knihy spatřuji v typografické úpravě. Typografickou stránku díla jsem poněkud podcenila, a proto jsem také musela žádat o prodloužení termínu odevzdání o 10 dní, čemuž bylo laskavě vyhověno. Uvědomuji si, že při tvoření ilustrovaných knih, zvláště pro děti, jen nutné dbát na souhru ilustrací a textu. Proto jsem se také na radu pedagoga grafického designu pana Světlíka rozhodla typografii přepracovat a odevzdat práci později. Velmi mi pomohl student grafického designu Jáchym Váně.

Nehledě na typografii, kniha je moc dlouhá. Příště by to chtělo na pop up zpracování zvolit kratší knihu, kterou budu moci rozvést na více stran, ale s tím rozdílem, že na každé straně bude jen krátký text.

Z důvodu objemnosti knihy se mi nepodařilo udržet úplně rovný hřbet knihy, tudíž i zavěšení do desek není ideální.

11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

SCHULZ, Karel. *Princezna z kapradí*. Brno: Blok, 1970. ISBN 47-007-70.

SCHULZ, Karel. *Kámen a bolest*. Praha: Garamond, 2015. ISBN 978-80-7407-2413.

SCHULZ, Karel. *Legendy*. Praha: Luxpress, 1991. ISBN 80-7130-003-9.

SCHULZ, Karel. *Prsten královnin*. Třebíč: Akcent, 1998. ISBN 80-238-2654-9.

SCHULZ, Karel. *Sever - jih - západ - východ; Dáma u vodotrysku*. Praha: Malvern, 2012. ISBN 978-80-87580-31-8.

ERBEN, Karel Jaromír. *Zlatovláska a jiné české pohádky*. Praha: Euromedia Group, 2015. ISBN 978-80-87543-86-3.

NĚMCOVÁ, Božena. *Sůl nad zlato a jiné pohádky*. Praha: SPN, 1967. ISBN 15-900-67.

McCLOUD, Scott. *Jak rozumět komiksu*. Praha: BB art, 2008. ISBN 978-80-7381-419-9.

KUBAŠTA, Vojtěch. *O perníkové chaloupce*. Praha: Artia, 1968. ISBN 37-02-68.

SKÁLA, František. *Velké putování Vlase a Brady*. Praha: Arbor vitae, 2007. ISBN 978-80-86300-88-7.

Ilustrovaná encyklopedie odívání od tógy po krinolínu. Bratislava: Perfekt, a. s., 2009. ISBN 978-80-8046-430-1

FOGGOVÁ, Marnie. *Móda. Úžasný příběh fenoménu: historický vývoj, detailní vyobrazení i příběhy slavných návrhářů.* Praha: Slovart, 2015. ISBN 978-80-7391-224-6

Zvíře. Obrazová encyklopedie živočichů všech kontinentů. Praha: Knižní klub, 2002. ISBN 80-242-0862-8

b) Internetové zdroje

How to make a bouquet flower pop up card (online). [cit. 2016-05-05].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Qd1lgmIKV5w>

SENG, Brasel. *Waterfall card tutorial* (online). [cit. 2016-05-05] Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=Y3En1-xWoiA>

PANIAGUA, Maybelline. *Never ending cards* (online). [cit. 2016-05-05].

Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=twYx1CZU4Y4>

12. RESUMÉ

The subject of my bachelor thesis is an illustrated 'pop-up' book. I have chosen Karel Schulz's *The Princess of the fern*. I focused on a new conception of the old text and on narrating the fairy tale in a funny way of movable components. Apart from moving mechanisms I also included some interactive parts, which can be taken out of the book and the reader can then use them on their own. An experience of touch is achieved by adding cotton yarns, a string, and papers of different textures. Many parts of the pictures have been printed separately and glued into the book afterwards.

The story is about a forest princess meeting a poorly prince and wishing to save him. Side by side with an old soldier she takes a journey to the end of the world.

I used coloured pencils technique to highlight the details and to achieve the sense of delicacy and the impression of fairy tale.

There are many complex movable mechanisms in the book, some of them have been my new invention. Using of cotton yarns and strings in the mechanisms instead of paper components is also a brand new concept of pop-up books.

The adhesive book binding has been applied, and boards are wrapped in flower patterned fabric with an embroidered title.

13. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1

Autorská kniha Barevný les

Příloha 2

Pop up kniha Štědrý den

Příloha 3

Pop up workshopy

Příloha 4

Vlastní návod na pop prvek

Příloha 5

Skici

Příloha 6

Makety

Příloha 7

Rozpracovaná strana

Příloha 8

Originál ilustrace

Příloha 9

Pop up dvojstrana

Příloha 10

Finální podoba knihy

Příloha 11

CD s praktickou i teoretickou částí práce

Příloha 1

Autorská kniha Barevný les¹

¹ foto vlastní

Příloha 2

Pop up kniha Štědrý den²

² foto: vlastní

Příloha 3

Pop up workshopy³

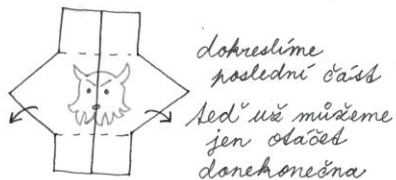
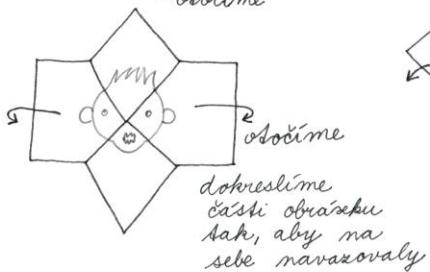
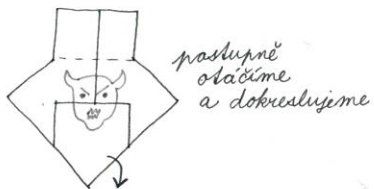
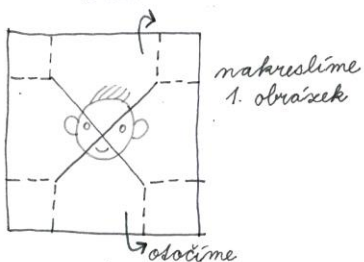
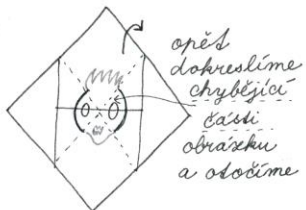
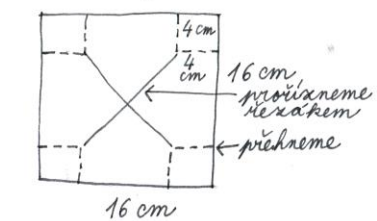

³ foto: vlastní

Příloha 4

Vlastní návod na pop up prvek⁴

nekonečný obrázek

⁴ foto: vlastní

Příloha 5

Skici⁵

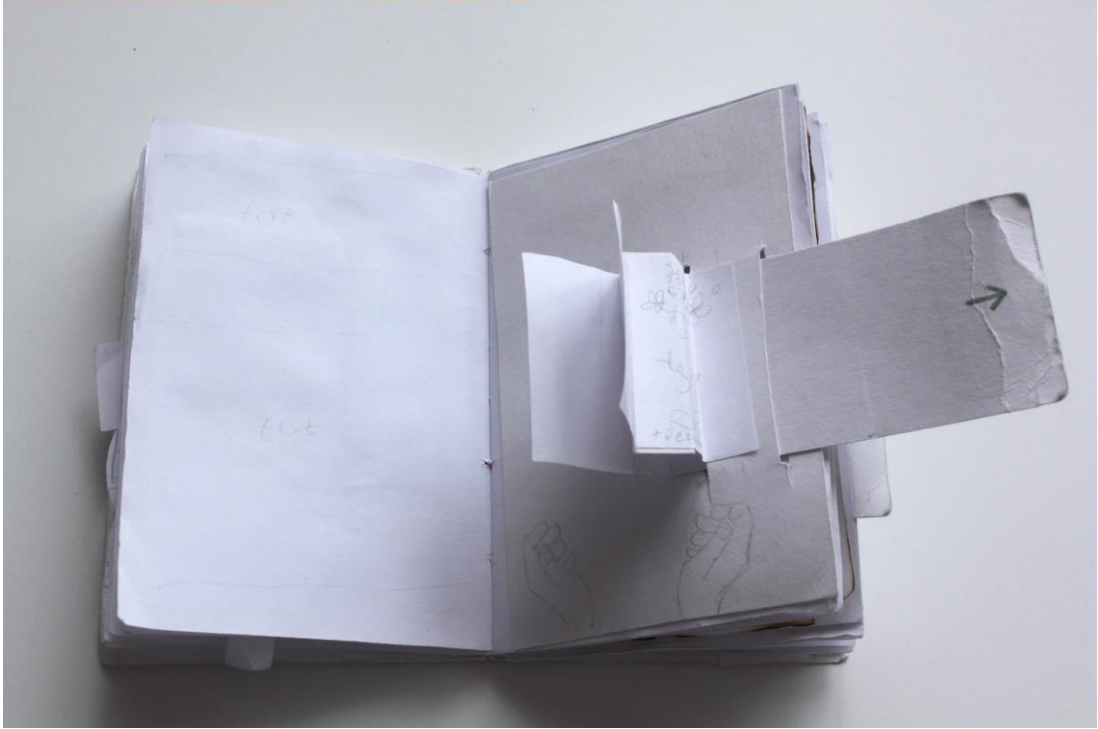

---

⁵ foto: vlastní

Příloha 6

Makety⁶

⁶ foto: vlastní

Příloha 7

Rozpracovaná strana⁷

---

⁷ foto vlastní

Příloha 8

Originál ilustrace⁸

---

⁸ foto: vlastní

Příloha 9

Pop up dvojstrana⁹

⁹ foto: vlastní

Příloha 10

Finální podoba knih¹⁰

---

¹⁰ foto: vlastní